Dobri Hristov in Sound Memory (Dobri Hristov's Music on Commercially Issued Shellac Gramophone Records from the First Half of the 20th Century)

Ventsislav Dimov

The article is part of the studies of Bulgarian music circulated on commercial sound carriers (shellac gramophone records, 78 rpm). The main research base is the historical records: the issued gramophone records from the first half of the 20th century, stored in the Archive of the Institute of Art Studies (Music of the Modern Era section); contemporary catalogues of record companies, sheet-music editions, and publications in periodicals are also studied to outline the picture. The object of study is the recorded music related to the creator Dobri Hristov: "songs in the folk spirit", arrangements of folk songs, and original solo and choral songs, recorded and issued in the first half of the 20th century. The main task is to describe the sought archival sound evidence as a new body of material for ethnomusicological research not only of folk music, but also of art and popular music. The empirical study outlines approaches to the necessary interpretations of Dobri Hristov's music as social functioning and cultural roles in broader historical, social, economic, political, and other contexts and fields.

Keywords: *Bulgarian music, Dobri Hristov, historical recordings, shellac gramophone records 78 rpm, intermediality*

Prof. Ventsislav Dimov, DSc,
Faculty of Journalism
and Mass Communication,
Sofia University „St. Kliment Ohridski";
Music Department,
Institute of Art Studies,
Bulgarian Academy of Sciences;
e-mail: vdimov.fjmc@gmail.com

Литература / Bibliography

Баларева, Агапия (1992). Хоровото дело в България (от средата на XIX в. до 1944 г.). София: БАН, 1992 [Balareva, Agapia (1992). Horovoto delo v Bulgaria (ot sredata na XIX v. do 1944 g.). Sofia: BAS, 1992].

Баларева, Агапия (1994). БАН и нейните членове за музиката (факти без коментар). – В: *Българско музикознание*, 1994, № 4, с. 3 – 12 [Balareva, Agapia (1994). BAS i neynite chlenove za muzikata (fakti bez komentar). – In: Bulgarian Musicology, 1994, № 4, s. 3 – 12].

Вълчинова-Чендова, Елисавета (2000). Градската традиционна инструментална практика и оркестровата култура в България (средата на XIX – края на XX век). София: Пони, 2000 [Valchinova-Chendova, Elisaveta (2000). Gradskata traditsionna instrumentalna praktika i orkestrovata kultura v Bulgaria (sredata na XIX – kraya na XX vek). Sofia: Poni, 2000].

Даскалов, Румен (2005). Българското общество 1878 – 1939. Т. 2. Население. Общество. Култура. София: Гутенберг, 2005 [Daskalov, Rumen (2005). Balgarskoto obshtestvo 1878–1939. T. 2. Naselenie. Obshtestvo. Kultura. Sofia: Gutenberg, 2005].

Димитров, Веселин (1994а). История на радиото в България. Книга първа. София: Витраж, 1994 [Dimitrov, Veselin (1994a). Istoriya na radioto v Bulgaria. Kniga parva. Sofia: Vitrazh, 1994].

Димитров, Веселин (1994б) История на радиото в България. Книга втора. София: Витраж, 1994 [Dimitrov, Veselin (1994b) Istoriya na radioto v Bulgaria. Kniga vtora. Sofia: Vitrazh, 1994].

Димов, Венцислав (2018). Към разбирането на медийната музика. – В: *Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски". Факултет по журналистика и масова комуникация*, т. 25, 2018, с. 7 – 31 [Dimov, Ventsislav (2018). Kam razbiraneto na mediynata muzika. – In: Godishnik na Sofiyskiya universitet „Sv. Kliment Ohridski". Fakultet po zhurnalistika i masova komunikatsiya, t. 25, 2018, s. 7 – 31].

Драганова, Росица (2020). Музиката в българското училище в края на XIX и началото на XX век. София: ИИИзк, 2020 [Draganova, Rossitsa (2020). Muzikata v balgarskoto uchilishte v kraya na XIX i nachaloto na XX vek. Sofia: IAS, 2020].

Захариева, Светлана (2000). Неравноделността – национална крепост на българската музикално-фолклорна наука (върху текстове на Добри Христов). – В: *Българско музикознание*, 2000, № 4, с. 87 – 108 [Zaharieva, Svetlana (2000). Neravnodelnostta – natsionalna krepost na balgarskata muzikalno-folklorna nauka (varhu tekstove na Dobri Hristov). – In: Bulgarian Musicology, 2000, № 4, s. 87 – 108].

Камбуров, Иван (1942). Добри Христов. Живот и дело на народния композитор. София: Игнатов, 1942 [Kamburov, Ivan (1942). Dobri Hristov. Zhivot i delo na narodniya kompozitor. Sofia: Ignatov, 1942].

Камбуров, Иван (1955). Мелодиите на Ботевите песни. София: Наука и изкуство, 1955 [Kamburov, Ivan (1955). Melodiite na Botevite pesni. Sofia: Nauka i izkustvo, 1955].

Коларова, Емилия (2005). От „Бекярски песни“ на Добри Христов до „Керванът“ на Йосиф Цанков – аспекти на културната идентичност в творчеството на българските композитори. – В: **Тончева, Елена** (отг. ред.). *Добри Христов и българският XX век*. София: ИИзк, 2005, с. 212 – 217 [Kolarova, Emilia (2005). Ot „Bekyarski pesni“ na Dobri Hristov do „Kervanat“ na Yosif Tsankov – aspekti na kulturnata identichnost v tvorchestvoto na balgarskite kompozitori. – In: Toncheva, Elena (otg. red.). Dobri Hristov i balgarskiyat XX vek. Sofia: IAS, 2005, s. 212 – 217].

Кръстев, Венелин, съст. (1967). Добри Христов. Музикално-теоретическо и публицистическо наследство. Т. 1. София: БАН, 1967 [Krastev, Venelin, sast. (1967). Dobri Hristov. Muzikalno-teoreticheskо i publitsisticheskо nasledstvo. T. 1. Sofia: BAS, 1967].

Кръстев, Венелин, съст. (1970). Музикално-теоретическо и публицистическо наследство. Т. 2. София: БАН, 1970 [Krastev, Venelin, sast. (1970). Dobri Hristov. Muzikalno-teoreticheskо i publitsisticheskо nasledstvo. T. 2. Sofia: BAS, 1970].

Кръстев, Венелин (1975). Добри Христов. София: Наука и изкуство, 1975 [Krastev, Venelin (1975). Dobri Hristov. Sofia: Nauka i izkustvo, 1975].

Пейчева, Лозанка (2019). „Народният дух“ в авторските песни от България. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2019 [Peycheva, Lozanka (2019). „Narodniyat duh“ v avtorskite pesni ot Bulgaria. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“, 2019].

Радославова-Дойчева, Антоанета (2010). Музиката в българското радио 1930 – 1944. София: Петко и Пенчо Славейкови, 2010 [Radoslavova-Doycheva, Antoaneta (2010). Muzikata v balgarskoto radio 1930 – 1944. Sofia: Petko i Pencho Slaveykovi, 2010].

Христов, Добри (1931). 66 народни песни на македонските българи. София: Македонски научен институт, 1931 [Hristov, Dobri (1931). 66 narodni pesni na makedonskite balgari. Sofia: Makedonski nauchen institut, 1931].

Шушулова-Павлова, Милена (2015). Музика и публики. Нови концепции за отвореност. София: НБУ, 2015 [Shushulova-Pavlova, Milena (2015). Muzika i publiki. Novi kontseptsii za otvorenost. Sofia: NBU, 2015].

Япова, Кристина (1999). Добри Христов и идеята за личността и общността. София: Рива, 1999 [Yapova, Kristina (1999). Dobri Hristov i ideyata za lichnostta i obshtnostta. Sofia: Riva, 1999].

Япова, Кристина (2002). Архивът на Добри Христов. Каталог. София: Матом, 2002 [Yapova, Kristina (2002). Arhivat na Dobri Hristov. Katalog. Sofia: Matom, 2002].

Bourdieu, Pierre (1977). Outline of a Theory of Practice (R. Nice, transl.). Cambridge Studies in Social and Cultural Anthropology. Vol. 16. Cambridge: Cambridge University Press, 1977.

DeNora, Tia (2000). Music in Everyday Life (5th ed.). Cambridge: Cambridge University Press, 2000.

Straw, William (2021). Intermedial Assemblages: Paper, Disc, Film. – In: *Communications & langages*, 2021, No. 208 – 209, pp. 195 – 209.

Източници / Sources

Микрофон (1947). Каталог на грамофонните плочи „Микрофон“. София: Съб. Д-во за индустрия и търговия „Микрофон“, 1947 [Mikrofon (1947). Katalog na gramofonnite plochi „Mikrofon“. Sofia: Sab. D-vo za industriya i targoviya „Mikrofon“, 1947].

Columbia (1929). Каталог на грамофони и отбрани плочи из репертоарите на Колумбия. София: Колумбия, 1929 [Columbia (1929). Katalog na gramofoni i otbrani plochi iz repertoarite na Kolumbiya. Sofia: Columbia, 1929].

Kelly, Alan (2021). Kelly On-line Database. https://www.kellydatabase.org/Entry.aspx (30. 01. 2026).

Добри Христов и музикалнопедагогическата практика в българското училище в началото на XX век

Росица Драганова*

Резюме: Статията е посветена на приноса на Добри Христов (1875 – 1941) за развитието на музикалното образование в България. Представени са учебниците по музика за гимназиите и педагогическите курсове, които той подготвя сам или съвместно с Димитър В. Радев (1874 – 1952) и Васил Мирчев (1875 – 1962), както и неговите авторски сборници с детски и училищни песни. Спецификата на тези издания се обсъжда във връзка с процесите, протичащи в самата музикалнопедагогическата практика, както и с измененията в репертоара и образователните подходи в българското училище в началото на XX век. Коментирани са дискусията за съдържанието и необходимостта от учебници по музика, която протича на страниците на „Музикален вестник" през 1905, и еволюцията на идеите на Добри Христов за развитие на музикалния слух на подрастващите.

Ключови думи: *музикалнопедагогическа практика, учебник по музика, детски и училищни песни*

Добри Христов обвързва своя професионален път и творческата си реализация с българското училище още през 1894, когато непосредствено след завършване на Варненската мъжка гимназия започва работа като начален учител в родния си град. След завръщането си от Прага през 1903 учителства още три години в едно от основните

* **Проф. д-р Росица Драганова** – сектор „Музика, Институт за изследване на изкуствата, Българска академия на науките; e-mail: r_draganova@abv.bg